

Minnen från F11 från Lars-Erik Kjellström under perioden 1938 – 1949

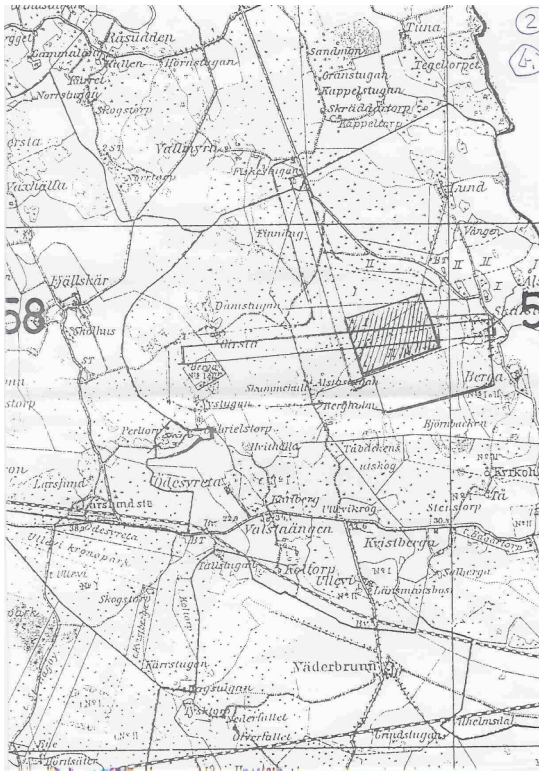
INLEDNING

Jag skrev en uppsats om vissa saker som inte fanns med till F11 museum. Jag blev ombedd fortsätta lämna uppgifter. Jag har interjuvat många. Detta har varit roligt. Tack alla för roliga interjuver.

.....
Lars-Erik Kjellström

UPPSTARTEN AV F11

Första ansatsning till en 'stakning' av F11 var 1938.

Det innebar att skog måste fällas. Marken skulle beredas vilket innebar bort med stubbar och stenar samt utjämning av marken för flygfälten och göra startbanor så att flygplanen kunde starta och landa. Parallellt pågick byggandet av spaningsflottiljen. Den invigdes 1942.

ARBETSKRAFTEN

Det skapades 1000-tals arbetstillfällen för att bygga upp flygfältet och där tillhörande flottilj.

Mycket folk kom från Norrland. De gick under benämningen flygfältsrallare. Maten tillagades av kokerskor till att börja med under en stor gran med

lite presseningar som skydd. Det var ont om bostäder så att vissa bodde i en jordkula.

DEN FÖRSTA LANDNINGSBANAN

På grund av krigsrisk och att det var så bråttom byggdes den första banan av lera med viss inblandning. Där gick arbetarna med hackor sk 'korpar' och hackade sönder lerkockor under vinterhalvåret för att jämna till jorden. Senare blev det asfalterade banor.

RÖJNING FÖR FLYGFÄLTET

Man använde häst och vagn med järnhjul. Min far och bror samt grannarna Gösta Broman, Gunnar Andersson samt bröderna Albin och Gustav Jansson Tallstugan m.fl körde det som man ville ha bort.

Caterpillerna strängade upp stubbar och sten. När stubbarna torkat 'rystades' stubbarna fri från lera. Men man sprängde även bort stubbar.

Därefter transporterades vissa stubbar till Sunlighet, där de höggs upp till ved, Stubbarna användes som bränsle.

Catapillerna kördes i tvåskift med gengasdrift.

VERKTYGSUTRUSTNING

När man fällde skogen användes bågsåg, svans (=stocksåg) och yxa. Först 1947 började man använda tvåmansmotorsåg vilket enligt dåtida begrepp var ett stort framsteg i skogsbruket.

Den användes under kalhuggning för inflyget vid Fjällskär där jag och min bror släpade ut timret med häst. Den ytan var ca 30 tunnland.

PERSONER

Rune Nyström

Han var först springpojke åt flygförvaltningen. Han var med om att staka ut fältet och byggnader. Sen blev han smörjare på Catepillar som drevs med gas.

Han fick vara med om att bygga ett flertal flygfält.

Rune följde med maskinerna runt om i Sverige som smörjare. Rune blev senare egen företagare med många maskiner och anställda.

Rune har medverkat i radio Sörmland om sitt arbete på flygfältens uppbyggnad.

Mauritz Björkström

Körde en traktor av märket Oliver. Det var unikt med en hjultraktor. Mauritz arbete var att harva och välta fälten. Han kom ifrån Sättersta. Han cyklade i början varje dag mellan Sättersta och F11. Sedermera flyttade han till Ulleve krog. Som traktorförare var han vår hjälte och kamrat.

Anselm

Han var under kriget bas för flygmotortillverkningen i Eskilstuna. Det var så ont om folk att han fick gå ut på gatan och söka folk.

Erik och Sven Kjellström

Min far Erik och min bror Sven var med från byggstarten av flygfältet. Då gällde det att med häst och vagn köra bort stubbar och skräp från fältet. De körde med häst även till bl.a till Enstaberga. Därefter transporterades stubbarna vidare med järnväg till Norrköping för uppvärmning av diverse industrier.

Lars och Karl-Gustav Kjellström

Min bror Karl-Gustav jag körde vintertid häst och 'släpa' meterved till lilla värmecentralen på F11 där de eldade den råa veden.

Vi släpade även ut timmer från inflyget mot Fjällskär där man använde "tvåmansmotorsågen". Vi klagade på att timret inte var renhugget men då svarade basen:

"- Är Ni inte nöjda sätter vi in bandtraktorer.

Arbeten som jag (=Lars) utförde på F11 under åren -45 till -49.

Reparation av fältet: Det var stenar som 'tjälade upp' och måste bort. Hålen fylldes med matjord och packades till. Det måste bära maskinerna. Ledare för det arbetet var Nyköpings sista stenarbetare Gidion.

Att köra upp sprängda stubbar i ungskog var rätt så svårt. Men väl kommen till 'mammans gata' ordnade allt upp sig.

Sista arbetet jag var med om på F11 var att köra sten för krossning till gjutna startbanor.

Min håg: "Jag ville ut och lära mig något. Andra fick fortsätta"

HISTORIER

HUR DET VAR UNDER KRIGET?

Barnen deltog i arbetet då papporna var inkallade. Även hästarna blev inkallade. Man gav hästarna cellulosa då staten beslagtogs säden. Vi som körde på flygfältet fick ha såväl hästar som säden hemma. Cellulosan innehöll mycket terpentin. Till och med korna fick cellulosa. Under kriget var det under vissa tider mörkläggnings.

HÄNDELSE MED FLYGPLAN

SÄKERHET

En kväll när vi var vi till Skrummelhult såg vi flera flygplan landa. De försvann mellan de stora jordsträngarna kring banan. Det var innan något staket hade kommit upp kring flygfältet. Senare inhägnades fältet med dubbla taggtrådsstaket. Man hörde på ljudet vilka plan som startade och landade.

NÖDLANDNING

Vid ett tillfälle när jag körde över startbanan kom en J9 som skulle landa pga motorstopp. Mekanikerna gjorde mig uppmärksam på J9 och skrek till mig och jag hann undan med häst och kärra.

MATRAST MED J9's HOPP

Under en matrast på landningsbanan med häst och kärra samt 3-4 man, kom en J9 in för landning och piloten hinner sätta planet på banan då han upptäcker oss. Piloten gör ett hopp över oss, och fortsätter sin tänkte landning. Alla klarade sig!

CAPRONISTART

Under en matrast på landningsbanan med häst och kärra startade i andra änden av banan. Planet passerade cirka 10 meter över oss. Trots dånet stod så min häst snällt stilla för hon var van vid ljudet.

CAPRONI NÖDLANDNING

En Caproni kom in för nödlandning på F11. Felet var överhettning i motoraxeln. Planet kom inte in i landningsbanans längdriktning utan på tvären. Landningsträckan var för kort så att planet hamnade in i skogen och fattade eld. Lågorna var dubbelt så höga som skogen. Det var då som Örtengren blev så svårt bränd men räddades.

CAPRONI HAVERI

Den första Caproni som störtade, vid Getäppan, hade ett vinghaveri.

SK16

Jag minns när Kullenberg och Åhman störtade med sin SK16.

DEN FLYGANDE FÄSTNINGEN

När jag var hemma på gården kom en flygande fästning. Jag såg den i luften. Den hade ett ovanligt motorljud. Den hade fyra motorer! Den nödlandade på F11 efter uppdrag i Tyskland. När jag arbetade på fältet var jag och tittade på maskinen. Efter reparation lämnade planet F11. Vi beundrade den stora maskinen.

GÅRDARNA KRING FÄLTET

Stora Berga

Där avverkades mycket skog och en stor mängd åkermark blev flygfält. Väg byggdes nära uthusen , till stor nackdelen för jordbruksdriften. Det blev även problem med vattenavrinningen.

Tå

Där högs mycket ungskog ner för att ge plats åt inflyg och fältet.

Mark togs bl.a från **Fjällskär, Gista, Tista, Vallmyra, Skavsta och Lund**. Markägarna fick ersättning för marken och exploateringen.